

In memoriam prof. em. dr. Elisabeth von Erdmann (5. 11. 1956 – 30. 1. 2026),
utemeljiteljica i prva predsjednica Njemačkog društva za kroatistiku

Prof. emer. dr. Elisabeth von Erdmann, nositeljica Katedre za slavensku književnost na Sveučilištu Otto-Friedrich u Bambergu od 2005. do 2022. godine, bila je od 2007. do 2018. predsjednica Njemačkoga društva za kroatistiku. Društvo, poznato i pod kraticom DGfK, osnovano je 31. ožujka 2007. godine nakon *III. skupa njemačkih kroatista* održanog u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Berlinu. Elisabeth von Erdmann izabrana je za prvu predsjednicu. Nakon 2018. godine obnašala je dužnost počasne predsjednice te je i nadalje ostala iznimno aktivna u njegovu radu.

Elisabeth von Erdmann shvaćala je hrvatsku kulturu kao sastavni dio europske kulturne cjeline. U tekstu nastalom ubrzo nakon osnutka Društva, pod naslovom „Deutsche Gesellschaft für Kroatistik: Anachronismus oder Chance?“¹ („Njemačko društvo za kroatistiku: anakronizam ili prilika?“), istaknula je kako europsko jedinstvo u različitosti podrazumijeva ravnotežu između individualnoga i zajedničkoga te da se u europskoj povezanosti krije mogućnost ravnoteže koja nije bila ostvariva u ranijim nadnacionalnim modelima.² Očuvanje kulturne posebnosti, uz istodobno uvažavanje europskoga konteksta, smatrala je temeljnim preduvjetom održivosti zajedništva.³ To, kako je pisala von Erdmann, podrazumijeva da je važno pratiti kako specifične (nacionalne), tako i zajedničke (europske) odlike svake kulture.⁴ Raznolikost u europskom jedinstvu i europsko jedinstvo u raznolikosti bili su, prema mišljenju Elisabeth von Erdmann, vodilje Njemačkog društva za kroatistiku u vrijeme njegovog osnivanja, a ostaju takvi i danas.

Za Elisabeth von Erdmann glavna zadaća neprofitnoga Društva bila je unapređenje komunikacije i razmjene informacija među kroatisticama i kroatistima te sustavno praćenje i analiza hrvatske kulture, koja je tijekom svoje povijesti uvijek bila u dinamičnome odnosu s drugim kulturama.⁵ U skladu s tim, temeljni cilj Njemačkoga društva za kroatistiku ostaje promicanje komunikacije među osobama koje se u Njemačkoj bave hrvatskim temama, njegovanje međunarodnih odnosa te informiranje o znanstvenim i kulturnim zbivanjima iz područja kroatistike.⁶ Pod vodstvom Elisabeth von Erdmann Društvo se tako profiliralo kao partner osoba i institucija koje se bave hrvatskim temama, a i danas pruža platformu na kojoj se kroatističke teme u

¹ Elisabeth von Erdmann (2008): „[Deutsche Gesellschaft für Kroatistik: Anachronismus oder Chance?](#)“, 1–6 [31.01.2026].

² [Ibid.](#), 1.

³ [Ibid.](#)

⁴ [Ibid.](#)

⁵ [Ibid.](#)

⁶ [Ibid.](#), 2.

Njemačkoj mogu predstaviti, pratiti i raspravljati,⁷ što se, primjerice, jasno očituje na web-stranici kroatistik.de koju je inicirala Elisabeth von Erdmann.

Tijekom svojega predsjedničkog mandata Elisabeth von Erdmann redovito je organizirala skupštine članova Društva, koje su se održavale u Berlinu, Hamburgu, Saarbrückenu i ponajprije u Bambergu, gdje je predsjedala posljednjom skupštinom u svojem mandatu. Još je važnije bilo vanjsko djelovanje Društva, koje je pod njezinim vodstvom ostvarilo niz uspješnih projekata u području znanstvenoga rada, promicanja književnosti te potpore studentima i mladim znanstvenicima.

Društvo je 2008. godine sudjelovalo u predstavljanju hrvatske književnosti pod naslovom *Leipzig liest Kroatisch (Leipzig čita Hrvatski)* na Leipziškom sajmu knjiga, a u listopadu 2013. godine Elisabeth von Erdmann organizirala je u Kući književnosti u Berlinu (Literaturhaus Berlin) u okviru manifestacije *Na brodu* simpozij *Majstorstvo i upitnost (Meisterschaft und Fragwürdigkeit)* – o aktualnosti djela Miroslava Krleža. Time je pristupanje Republike Hrvatske Europskoj uniji dobilo i svoje književno-kulturno obilježje.

Godine 2015. Društvo je sudjelovalo na XII. njemačkom slavističkom kongresu na Sveučilištu Justus Liebig u Gießenu, gdje je Elisabeth von Erdmann uspješno organizirala i moderirala interdisciplinarni panel posvećen hrvatskoj kulturi u kontekstu kontinuiteta i paradigmatičkih promjena *Blicke auf die kroatische Kultur im Kontext ihrer Kontinuitäten und Paradigmenwechsel*. Od 2018. godine nadalje snažno je podupirala dodjelu nagrada Njemačkoga društva za kroatistiku i Veleposlanstva Republike Hrvatske u Berlinu mladim znanstvenicima.

Kao istaknuta slavistica i kroatistica, Elisabeth von Erdmann objavila je brojne znanstvene radove i uredila važne znanstvene edicije, u novije vrijeme osobito niz *Tusculum slavicum*.⁸ Prije osnutka Njemačkoga društva za kroatistiku imala je ključnu ulogu u uređivanju niza *Vrela i prinosi za hrvatsku kulturnu povijest (Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte)*⁹, koji je u deset svezaka (jedanaest knjiga) znatno pridonio razvoju kroatističkih

⁷ [Ibid.](#), 2-5.

⁸ Usp. Elisabeth von Erdmann (ur.) (2019): *Spiel der Blicke. Grenzübertreite slavischer Literaturen*. Berlin/Münster [*Tusculum Slavicum* 1] i npr. Natalia Stagl-Škaro (2021): „Fischen und Fischergespräch und Anderes von Petar Hektorović aus Hvar“: *Humanität und Humanismus in der kroatischen Renaissance*. Berlin/Münster/Beč: LIT Verlag [*Tusculum Slavicum* 3].

⁹ Usp. Bandulović, Ivan (1997): *Pisciole i evangelya: das Perikopenbuch des Ivan Bandulavić von 1613*, Teil a. Nachdruck/hrsg. von Elisabeth von Erdmann-Pandžić; Teil b. Glossar und Kommentar von Darija Gabrić-Bagarić und Elisabeth von Erdmann-Pandžić. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 7a, Bd. 7b]; Rajmund Džamanjić (1991): *Nauk za pisati dobro (1639)*, Nachdruck und Einleitung von Elisabeth von Erdmann-Pandžić, mit einem Nachwort von Stjepan Krasić Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 5]; Elisabeth von Erdmann-Pandžić (1990): *Drei anonyme Wörterbücher der kroatischen Sprache aus Dubrovnik, Perugia und Oxford*. Zur Sammlung der ‚disiecta membra‘ des frühen Opus von Bartol Kašić. Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 3]; Elisabeth von Erdmann-Pandžić (Hrsg.) (1988): *Regiones paeninsulae Balcanicae et Proximi orientis*. Aspekte der Geschichte und Kultur. Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 2]; Elisabeth von Erdmann-Pandžić/Basilus Pandžić (1989): *Juraj Dragišić und Johannes Reuchlin*. Eine Untersuchung zum Kampf für die jüdischen Bücher mit einem Nachdruck der ‚Defensio praestantissimi viri Joannis Reuchlin‘ (1517) von Georgius Benignus (Juraj Dragišić). Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 1]; Mario Grčević (1997): *Die Entstehung der kroatischen Literatursprache*, Böhlau Verlag, Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 8]; Bartol Kašić (1991): *Venefrida*. Eine Tragödie, Text, Einleitung und Index von Darija Gabrić-Bagarić. Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 4]; Žarko Muljačić (2000): *Das Dalmatische*. Studien zu einer untergegangenen Sprache. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 10]; Bazilije S. Pandžić (1995): *Bosna Argentina*. Studien zur Geschichte des Franziskanerordens in Bosnien und der Herzegowina. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 6]; Franciscus Patricius (1999): *Discussiones Peripateticae*, Nachdruck der vierbändigen Ausgabe, Basel 1581, herausgegeben von Zvonko Pandžić. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 9].

istraživanja u Njemačkoj. Ova edicija još uvijek predstavlja do sada jedinu ediciju bitnih djela hrvatske književnosti i znanosti izvan Republike Hrvatske.

Za svoj je rad 2001. godine u Republici Hrvatskoj nagrađena Godišnjom nagradom INE za promicanje hrvatske kulture u svijetu. Od 1998. godine bila je dopisna članica Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. U znak poštovanja prema njezinu znanstvenom i kulturnom doprinosu, na dan njezine smrti, 30. siječnja 2026. godine, na zgradi HAZU-a bila je istaknuta crna zastava.

Njemačko društvo za kroatistiku, gubitkom Elisabeth von Erdmann, izgubilo je svoju utemeljiteljicu i dugogodišnju predsjednicu te se s poštovanjem i zahvalnošću oprašta od nje, čuvajući vjerno i dragocjeno sjećanje. U ovim trenucima tuge, Elisabethinoj djeci i obitelji izražavamo našu najiskreniju sućut.

Literatura

- Bandulović, Ivan (1997): *Pisciole i evangelya: das Perikopenbuch des Ivan Bandulavić von 1613*, Teil a. Nachdruck/hrsg. von Elisabeth von Erdmann-Pandžić; Teil b. Glossar und Kommentar von Darija Gabrić-Bagarić und Elisabeth von Erdmann-Pandžić. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 7a, Bd. 7b].
- Džamanjić, Rajmund (1991): *Nauk za pisati dobro (1639)*, Nachdruck und Einleitung von Elisabeth von Erdmann-Pandžić, mit einem Nachwort von Stjepan Krasić Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 5].
- Erdmann, Elisabeth von (2019): „Die Schrift Sehen und Gehen in der Inselpoetik der kroatischen Autorin Andriana Škunca“. In: Alexander Bierich/Thomas Bruns/Henrieke Stahl (Hrsg.): *Gedächtnisraum Literatur – Gedächtnisraum Sprache: Europäische Dimensionen slavischer Geschichte und Kultur*. Festschrift für Svetlana und Gerhard Ressel. Berlin u.a., 427–442 [*Trierer Studien zur Slavistik*, Bd. 5].
- Erdmann, Elisabeth von (Hrsg.) (2019): *Spiel der Blicke. Grenzübertritte slavischer Literaturen*. Berlin/Münster [*Tusculum slavicum. Schöpfung der Welt: Denken – Fühlen – Poetik – Kunst*, Bd. 1].
- Erdmann, Elisabeth von (2018): „Walking in Croatian and English nature writing. Andriana Škunca, Edo Popović, Robert Macfarlane“. In: *Republika*, 1–2, 80–85.
- Erdmann, Elisabeth von (2017): „Die Geo-Kosmopoetik von Andriana Škunca“. In: Ljiljana Banjanin (u.a.) (Hrsg.): *Il Sole Luna presso gli slavi meridionali*, Bd. 2. Alessandria, 295–314. [*Slavica. Collana di studi slavi diretta da Giovanna Brogi Bercoff e Mario Enrietti*].
- Erdmann, Elisabeth von (2008): „[Deutsche Gesellschaft für Kroatistik: Anachronismus oder Chance?](http://kroatistik.de/forschung/)“, <http://kroatistik.de/forschung/>, 1–6 [12.03.2021].
- Erdmann-Pandžić, Elisabeth von (1990): *Drei anonyme Wörterbücher der kroatischen Sprache aus Dubrovnik, Perugia und Oxford*. Zur Sammlung der ‚disiecta membra‘ des frühen Opus von Bartol Kašić. Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 3].
- Erdmann-Pandžić, Elisabeth von (Hrsg.) (1988): *Regiones paeninsulae Balcanicae et Proximi orientis*. Aspekte der Geschichte und Kultur. Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 2].
- Erdmann-Pandžić, Elisabeth von/Basilus Pandžić (1989): *Juraj Dragišić und Johannes Reuchlin*. Eine Untersuchung zum Kampf für die jüdischen Bücher mit einem Nachdruck der ‚Defensio praestantissimi viri Joannis Reuchlin‘ (1517) von Georgius Benignus (Juraj Dragišić). Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 1].
- Erstić, Marijana (2017): „Od Krleže do nagrađenih mladih znanstvenika. Devet godina Njemačkog društva za kroatistiku“. Marin Sopta/Vlatka Lemić/Mijo Korade/Ivan Rogić/Marina Perić Kaselj (Hrsg.): *Hrvatska izvan domovine II. Zbornik radova predstavljenih na Drugom hrvatskom iseljeničkom kongresu u Šibeniku 1.–3. srpnja 2016*. Zagreb, 745–750.
- Grčević, Mario (1997): *Die Entstehung der kroatischen Literatursprache*, Böhlau Verlag, Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 8].
- Kašić, Bartol (1991): *Venefrida*. Eine Tragödie, Text, Einleitung und Index von Darija Gabrić-Bagarić. Bamberg [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 4].
- Muljačić, Žarko (2000): *Das Dalmatische. Studien zu einer untergegangenen Sprache*. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 10].
- Pandžić, Bazilije S. (1995): *Bosna Argentina. Studien zur Geschichte des Franziskanerordens in Bosnien und der Herzegowina*. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 6].
- Patricius, Franciscus (1999): *Discussiones Peripateticae*, Nachdruck der vierbändigen Ausgabe, Basel 1581, herausgegeben von Zvonko Pandžić. Köln/Weimar/Wien [*Quellen und Beiträge zur kroatischen Kulturgeschichte*, Bd. 9].

Stagl-Škaro, Natalia (2021): „*Fischen und Fischergespräch und Anderes von Petar Hektorović aus Hvar*“: *Humanität und Humanismus in der kroatischen Renaissance*. Berlin/Münster/Beč: LIT Verlag [*Tusculum Slavicum* 3].

DGfK